

Η Χερσόνησος του Ακάμα

Η χερσόνησος του Ακάμα βρίσκεται στο πιο βορειοδυτικό τμήμα της Κύπρου και ορίζεται από τη γραμμή που ενώνει τον Άγιο Γεώργιο Πέγειας, την Πέγεια, Κάθηκα, Αρόδες, Ίννεια, Δρούσεια, Νέο Χωρίον και Λουτρά Αφροδίτης. Τα ακριβή όρια της περιοχής είναι αντικείμενο συζητήσεων, αλλά χονδρικά καλύπτει μια έκταση περίπου 17.000 εκταρίων, από τα οποία 7.000 εκτάρια είναι κρατική δασική γη και τα υπόλοιπα 10.000 εκτάρια, είναι ιδιωτικά κτήματα με λίγη χαλίτικη γη.

Η μαγεία του σχεδόν παρθένου τοπίου, η μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και πανίδας, η πανδαισία των χρωμάτων και των αρωμάτων, οι εκτεταμένες φυσικές ακρογιαλιές και οι απόκρημνες βουνοπλαγιές, σε συνδυασμό με την ποικιλία ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που προσφέρονται (εκδρομή, πεζοπορία, καταδύσεις, ψάρεμα, κολύμπι ιππασία, μελέτη της φύσης, φωτογράφιση κλπ.), κάνουν τη χερσόνησο του Ακάμα μια παραδεισένια περιοχή, μοναδική για την Κύπρο, αφού είναι η τελευταία εκτεταμένη παραλιακή περιοχή που έχει μέχρι σήμερα ξεφύγει από την αλόγιστη τουριστική ανάπτυξη.

Λόγω των πιο πάνω χαρακτηριστικών, αποτελεί πόλο έλξης και ενδιαφέροντος επιστημόνων (οικολόγων, βιολόγων, βοτανολόγων, κλπ.), φυσιολατρών, τουριστών και του ευρύτερου κοινού. Οι ιδιοκτήτες της γης και οι ενδιαφερόμενοι επενδυτές πιέζουν για ανάπτυξη, τουλάχιστον έξω από τα όρια του κρατικού δάσους, ενώ οι περιβαλλοντιστές και άλλοι υποστηρίζουν την προστασία της περιοχής και προσεκτική ανάπτυξη μόνο κοντά στις κοινότητες. Το όλο θέμα δημιουργεί οξείες αντιπαραθέσεις και προβληματισμούς όσον αφορά τον πιο σωστό τρόπο της προστασίας, διαχείρισης και ανάπτυξης της περιοχής. Το κράτος προωθεί την κήρυξη της χερσονήσου του Ακάμα σε Εθνικό Πάρκο, με κύριο συστατικό τα κρατικά δάση, στη βάση ενός ενιαίου σχεδίου που δεν θα αγνοεί τα καλώς νοούμενα συμφέροντα των κατοίκων της περιοχής. Παράλληλα η περιοχή έχει επιλεγεί για συμπεριληψη στο δίκτυο Φύση 2000, αλλά η προώθησή της καθυστερεί μέχρι τη λήψη τελικής απόφασης για το διαχειριστικό σχέδιο της χερσονήσου από την κυβέρνηση.

Πανοραμική θέα μέρους της χερσονήσου του Ακάμα

Φυσικά χαρακτηριστικά

> Χλωρίδα

Η ποικιλία της χλωρίδας της χερσονήσου του Ακάμα είναι σημαντική και περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό φυτικών ειδών. Περίπου 530 είδη φυτών έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα, από τα οποία 36 είναι ενδημικά και 23 σπάνια ή πολύ σπάνια.

Η δασική βλάστηση αποτελείται κυρίως από τον αόρατο (*Juniperus phoenicea*) και την τραχεία πεύκη (*Pinus brutia*). Τα εκτεταμένα φυσικά δάση του αοράτου είναι τα πιο καλά διατηρημένα και πιο αξιόλογα στην ελεύθερη Κύπρο και

Ορχιδέα (Neotinea maculata)

Κυκλάμινο (Cyclamen persicum)

Τουλίπα (Tulipa cypria)

Τουλίπα (Tulipa cypria)

ακαμαντίνς (*Centaurea akamantis*), η κενταύρεια της Αφροδίτης (*Centaurea veneris*), η φλόμις η κυπρία ή δυτική (*Phlomis cypria* var. *occidentalis*) και άλλων, η μεγάλη ποικιλία ορχιδέων όπως η *Dactylorhiza romana*, η *Ophrys apifera*, η *Orchis coriophora* και η *Neotinea maculata* και η μεγάλη ποικιλία οικοτόπων (*habitats*) ευρωπαϊκού, αλλά και εθνικού ενδιαφέροντος, καθιστούν το Δάσος του Ακάμα σπάνιο βιότοπο της χλωρίδας με μεγάλη οικολογική αξία. Σχετικά ανεξερεύνητη παραμένει η θαλάσσια χλωρίδα.

Το μεγαλύτερο μέρος της έκτασης της χερσονήσου είναι ιδιωτική γη που στο μεγαλύτερο μέρος της είναι γεωργική. Η γη αυτή καλύπτεται κυρίως από παραδοσιακές ξηρικές καλλιέργειες από αμπέλια, χαρουπιές, ελιές, αμυγδαλιές και εποχιακές καλλιέργειες με δημητριακά και ψυχανθή.

> Πανίδα

Στενά συνδεδεμένη με τη μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και ιδιαίτερα πλούσια είναι και η πανίδα της χερσονήσου του Ακάμα, όχι μόνο σε αριθμούς αλλά και σε σπάνια είδη.

Στην περιοχή, έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα γύρω στα 172 είδη πουλιών, από τα οποία 51 ανήκουν στο Παράρτημα I της Οδηγίας 79/409 της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 104 είναι μεταναστευτικά και 17 είδη εμπίπτουν σε άλλες κατηγορίες .

Στο πλαίσιο του προγράμματος Φύση-2000 στην Κύπρο η χερσόνησος του Ακάμα έχει χαρακτηριστεί ως Ειδική Προστατευόμενη Περιοχή (SPA) λόγω της ιδιαίτερης σημασίας που έχει για τα πουλιά, ενώ είναι

Ο γύπας (Gyps fulvus)

μια από τις σημαντικότερες περιοχές στην Κύπρο όσον αφορά τα μεταναστευτικά πουλιά.

Πουλιά όλων των μεγεθών και χρωμάτων με τα ανάλαφρα πετάγματα τους χαρίζουν ανεπανάληπτες εικόνες στα μάτια κάθε επισκέπτη.

Μικρά πουλιά, από τους πεμπέτσους (*Parus* sp.) ως τους κότσυφες (*Turdus merula*) και από τα αηδόνια (*Luscinia megarhynchos*) ως τα τρυγόνια (*Streptopelia turtur*) και τις πέρδικες (*Alectoris chukar*), καμαρώνουν με τα πολύχρωμα φτερά και το τραγούδι τους τη φύση.

Σπάνια είδη αρπακτικών πουλιών, όπως το περδικοσιάχινο (*Hieraaetus fasciatus*) και ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), μπορεί κάποιος να δει, αν είναι αρκετά τυχερός, καθώς περιπλανάται στα φιδωτά μονοπάτια του Ακάμα.

Μεταναστευτικά είδη υδροβίων (πάπιες, ερωδιοί, ίβιδες κλπ.) και αρπακτικών πουλιών (κίρκοι, γερακίνες) κάνουν εμφανή την παρουσία τους κατά τη διάρκεια των μεταναστευτικών ταξιδιών τους.

Η ποικιλία των εντόμων ανάλογη της χλωρίδας αφήνει άναυδο τον επισκέπτη που ξέρει να ψαχουλεύει τη φύση. Εξέχουσα θέση μεταξύ αυτών κατέχουν οι βασιλισσες των εντόμων, οι πεταλούδες. Με το αδιάκοπο φτερούγισμά τους, πετώντας από το ένα λουλούδι στο άλλο, ψάχνουν συνεχώς για τροφή. Μερικές από τις πεταλούδες αυτές είναι η *Glaucopsythe raphos*, *Apharidis akamas cyprica*, *Papillio machaon* και *Maniola cypricola*.

Ο λαγός (*Lepus europaeus cyprius*) και η αλεπού (*Vulpes vulpes indutus*), είναι μεταξύ των θηλαστικών που μπορεί κάποιος να συναντήσει στους βιότοπους του Ακάμα, ενώ χαρακτηριστική είναι η παρουσία διαφόρων ειδών νυχτερίδας που ζουν τόσο σε σπήλαια όσο και σε κουφάλες γέρικων δέντρων. Μεταξύ αυτών είναι ο νυχτοπάππαρος (*Rousettus aegyptiacus*), το μοναδικό φρουτοφάγο είδος νυχτερίδας στην Κύπρο. Αξίζει ακόμη να σημειωθεί ότι η Κύπρος αποτελεί το δυτικότερο άκρο εξάπλωσής του και είναι η μόνη ευρωπαϊκή χώρα που φιλοξενεί πληθυσμούς του είδους αυτού.

Από ένα τέτοιο πλούσιο περιβάλλον δεν είναι δυνατό να απουσιάζουν τα ερπετά και τα αμφίβια. Φίδια, όπως το ενδημικό είδος *Columber cypriensis* και η πατσάλα (*Coluber numifer*), σαύρες, όπως η *Lacerta laevis troodica* και ο κουρκουτάς (*Agama stelio*) και αμφίβια, όπως ο ιριδίζων βάτραχος (*Bufo viridis*) και ο βαλτόβιος (*Rana ridibunda*) που αναπαράγονται στους ποταμούς με τρεχούμενα νερά, είναι μορφές ζωής απαραίτητες για τη σωστή λειτουργία και ισορροπία των οικοσυστημάτων του Ακάμα.

Δύο είδη θαλάσσιας χελώνας, η πράσινη χελώνα (*Chelonia mydas*) και η κοινή χελώνα (*Caretta caretta*) που είναι πολύ σπάνιες σε όλο τον κόσμο και προστατεύονται, γεννούν και αναπαράγονται στις παραλίες του Ακάμα.

> Γεωλογία

Γεωλογικά παρουσιάζεται μια ποικιλία ιζηματογενών πετρωμάτων, όπως οι ασβεστόλιθοι, οι ψαμμίτες και οι κιμωλίες. Υπάρχουν επίσης ορισμένα πυριγενή πετρώματα, όπως ο βασάλτης με ολιβίνη και ο ενσταντανίτης. Η ανάμιξη των πιο πάνω πετρωμάτων με διαβασικά πετρώματα και σερπεντίνη δημιουργεί συνθήκες ανάπτυξης πολύ σπάνιων φυτών σε τεράστια ποικιλία οικοτόπων. Η χερσόνησος του Ακάμα παρουσιάζει μια συμπυκνωμένη συγκέντρωση πολλών γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών, όπως οροπέδια, μικρές πεδιάδες και χείμαρρους, στενές βαθιές κοιλάδες, σπηλιές, σημαντικά φαράγγια, παραλίες αμμώδεις και βραχώδεις σε εκπληκτικούς σχηματισμούς, θαλασσινές σπηλιές και νησάκια. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά μαζί με την τεράστια ποικιλία πετρωμάτων

Το Φαράγγι των Κουφάων

δημιουργούν διάφορα μικροκλίματα στην περιοχή, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη μεγάλου αριθμού φυτικών ειδών και φυτοκοινωνιών.

Πολιτιστική κληρονομιά

> Αρχαιολογία- Ιστορία- Μυθολογία

Η μοναδικότητα της χερσονήσου του Ακάμα δεν οφείλεται μόνο στην αδιαμφισβήτητη χάρη της φύσης και του τοπίου αλλά και στον πολιτιστικό της πλούτο. Η περιοχή, παρουσιάζει μian αξιόλογη ελληνική ιστορία και μυθολογία, που ανάγεται σε περίοδο τριών χιλιάδων χρόνων, την οποία ο επισκέπτης συναντά σε κάθε του βήμα.

Τα πολλά σκόρπια κατάλοιπα οικισμών που έφεραν στο φως αρχαιολογικές έρευνες, που έγιναν από το Τμήμα Αρχαιοτήτων, επιβεβαιώνουν ότι η περιοχή κατοικήθηκε για πρώτη φορά κατά τη Νεολιθική εποχή. Ένας μεγάλος Νεολιθικός οικισμός εντοπίστηκε στην τοποθεσία «Άγιος Μάμας» στην περιοχή του χωριού Ανδρούλκου. Άλλοι δύο μικρότεροι οικισμοί εντοπίστηκαν στα νότια της τοποθεσίας «Σπήλιος του Γαρίλλη» και «Δυο Ποταμοί» κοντά στα Λουτρά της Αφροδίτης.

Νεότεροι οικισμοί και νεκροταφεία μαρτυρούν ότι η περιοχή παρουσιάζεται πιο πυκνοκατοικημένη κατά την Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο. Τέτοιοι οικισμοί εντοπίστηκαν στις τοποθεσίες «Πάμπελον», «Ποτρυπητός» και «Αγνάδες» κοντά στο Νέο Χωρίον.

Στην περιοχή, τέλος, υπάρχουν πολλές εκκλησίες και παρεκκλήσια της Βυζαντινής και της μετέπειτα περιόδου. Τα κυριότερα από αυτά είναι: ο Άγιος Μηνάς στο Ν. Χωρίο, ο Άγιος Ιωάννης στα ανατολικά της Ανδρούλκου, ο Άγιος Γεώργιος στα δυτικά της Ίννειας, η Αγία Αφέντρικα και Ευαγγελίστρια στην Ίννεια, η Χρυσελεύσα στην Κρήτου Τέρρα, η Παναγία Χρυσοσπηλιώτισσα στις Π. Αρόδες, η Παναγία Ευαγγελίστρια στον Κάθηκα, η εκκλησία της Παναγίας στην Πέγεια και οι εκκλησίες, Παναγία των Ζαλαγών, Αγία Παρασκευή, Προφήτης Ηλίας και Παναγία Αγριδιώτισσα στα δυτικά του χωριού Πέγεια.

Σύμφωνα με μια εκδοχή, η περιοχή πήρε το όνομά της από τον τρωϊκό

Πηγές του Μαυροκόλυμπου

Το Φαράγγι του Άβακα

ήρωα Ακάμαντα, γιο του Θησέα και της Φαίδρας, που φτάνοντας στην Κύπρο ίδρυσε στην περιοχή αποικία με πρωτεύουσα την πόλη της Ακαμαντίδος. Ποικιλία στοιχείων σχετίζονται με την Ελληνική Μυθολογία. Πολλές περιοχές της χερσονήσου έχουν πάρει το όνομα τους από στοιχεία και γεγονότα της αρχαίας Ελληνικής και Κυπριακής Μυθολογίας και παράδοσης όπως τα « Λουτρά της Αφροδίτης», οι « Σμιγιές», ο «Πύργος της Ρήγαινας», η «Φοντάνα Αμορόζα» που αναφέρονται στους έρωτες της Αφροδίτης και του Άδωνη ή του Διγενή και της Ρήγαινας.

► Τα χωριά του Ακάμα

Τα παραδοσιακά χωριά του Ακάμα, η Ίνεια, η Πέγεια, η Δρούσεια, ο Κάθηκας και οι Αρόδες, έχουν μια απaráμιλλη γραφικότητα και χαρακτηρίζονται για την ομογένεια των δομικών υλικών και την απλή γεωμετρική γραμμή των κτισμάτων τους.

Η τεχνική της δόμησης που διασώζεται μέχρι σήμερα, είναι αποτέλεσμα μιας σύνθεσης της Ελληνικής, Ρωμαϊκής, Βυζαντινής και Μεσογειακής τεχνικής που καταστάλαξε και διαμορφώθηκε δια μέσου των αιώνων.

Κρατικά Δάση, διαχείριση, υπηρεσίες

► Κρατικά Δάση

Τα κρατικά δάση του Ακάμα συνολικής έκτασης 7.000 εκταρίων περίπου, υπάγονται διοικητικά στη Δασική Περιφέρεια Πάφου. Τα Δάση αυτά είναι:

- Το **Δάσος Ακάμα** που έχει έκταση 5.700 περίπου εκτάρια και εκτείνεται από τη Λάρα μέχρι το Ν. Χωριό, τα Λουτρά της Αφροδίτης και μέχρι το Ακρωτήριο του Αρναούτη.
- Το **Δάσος Πέγειας**, που έχει έκταση 1.300 περίπου εκτάρια και εκτείνεται από το χωριό Πέγεια μέχρι τη Λάρα.
- Το **Δάσος Μελέτη**, ένα μικρό δασάκι με έκταση 19 περίπου εκταρίων, κοντά στον Άγιο Γεώργιο Πέγειας.

► Διαχείριση

Η κύρια δραστηριότητα του Τμήματος Δασών περιορίζεται στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος γενικά, από τους διάφορους κινδύνους που το απειλούν και κυρίως από τις πυρκαγιές και την παράνομη βόσκηση. Ταυτόχρονα προωθούνται έργα για αναψυχή του κοινού όπως εκδρομικοί χώροι, μονοπάτια της φύσης κλπ. τα οποία εμπνέονται μέσα στο πλαίσιο σχεδιασμού για δημιουργία Εθνικού Πάρκου.

Επίσης παίρνονται μέτρα που στοχεύουν στην προστασία σπάνιων φυτών, αλλά και της βιοποικιλότητας και της πανίδας. Μέσα στο 2005 άρχισε η δημιουργία μικρού βοτανικού κήπου στην περιοχή των Λουτρών της Αφροδίτης, που αναμένεται να λειτουργήσει μέσα στο 2006. Ο κήπος θα περιλάβει κυρίως αυτοφυή φυτά της χερσονήσου.

► Πυροπροστασία

Εκτός από τις παραδοσιακές μεθόδους προστασίας που βασίζονται στη διάνοιξη δρόμων και αντιπυρικών λωρίδων, στην κατασκευή υδατοδεξαμενών και εγκατάσταση υδροστομίων, τη λειτουργία πυροφυλακίου (Πυροφυλάκιο Πήανα) για τον εντοπισμό και άμεση αναγγελία πυρκαγιών, διεξάγονται καθημερινά περιπολίες από δασικούς υπαλλήλους. Πυροσβεστικά οχήματα είναι σε επιφυλακή πάνω σε μόνιμη βάση ενώ μικρά, ευελίκτα πυροσβεστικά οχήματα

περιπολούν κοντά σε πιθανές εστίες έναρξης πυρκαγιών, με στόχο την άμεση επέμβαση σε περίπτωση περιστατικού πυρκαγιάς.

► Αναψυχή

Το Τμήμα Δασών ανταποκρινόμενο στη μεγάλη ζήτηση που υπάρχει για υπαίθρια αναψυχή τόσο από ντόπιους όσο και ξένους επισκέπτες, για το Δάσος Ακάμα, προχώρησε προσεκτικά σε συνεργασία με τον Κυπριακό Οργανισμό Τουρισμού, στην κατασκευή πέντε μονοπατιών μελέτης της φύσης συνολικού μήκους 25 περίπου χιλιομέτρων, που σκοπός τους είναι να δοθεί η ευκαιρία στο κοινό να γνωρίσει στοιχεία του αξιόλογου περιβάλλοντος της περιοχής.

Πυροφυλάκιο «Πήανα»

Ονομασία	Μήκος Km	Χρόνος Πορείας Ώρες	Τύπος
1 Αφροδίτη	7,5	4	Κυκλικό
2 Άδωνις	7,5	4	Κυκλικό
3 Σμιγιές 1	2	1,5	Κυκλικό
4 Σμιγιές 2	5	3	Κυκλικό
5 Πισσουρόμουττη	3	2	Κυκλικό

Στην τοποθεσία «Σμιγιές» έχει αναπτυχθεί εκδρομικός χώρος χωρητικότητας 600 ατόμων σε υψόμετρο 400 μέτρων. Ένας δεύτερος εκδρομικός χώρος με χωρητικότητα περίπου 400 επισκεπτών, έχει δημιουργηθεί στην τοποθεσία «Πυκνή» του Δάσους Πέγειας.

Περιοχή προστασίας της θαλάσσιας ζωής

Η παραλιακή περιοχή της Λάρας- Τοξεύτρας που βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά της χερσονήσου του Ακάμα, 15 Km από την πόλη της Πάφου, σε μια έκταση 650 εκταρίων, (100 εκτάρια ξηράς και 550 εκτάρια θάλασσας), έχει κηρυχθεί το 1990 με βάση τον Περί Προστασίας των Παραλιών Νόμο σε περιοχή προστασίας της θαλάσσιας ζωής. Ειδικότερος σκοπός της κήρυξης αυτής είναι η εξασφάλιση της προστασίας των θαλάσσιων χελώνων (*Chelonia mydas*) και (*Carreta carreta*) που γεννούν και εκκολάπτουν τα αυγά τους στην αμμουδιά της παραλίας. Οι κανονισμοί για την περιοχή απαγορεύουν την κατασκήνωση, τη χρησιμοποίηση ομπρελών, την παρουσία του κόσμου στην περιοχή τα βράδια, τη χρήση αυτοκινήτων στην παραλία, την είσοδο και την στάθμευση στον κόλπο πλοίων ή βαρκών και το ψάρεμα, εκτός του ψαρέματος με καλάμι. Το Τμήμα Αλιείας από 1η Ιουνίου μέχρι την 30η Σεπτεμβρίου κάθε χρόνο εγκαθιστά σταθμό ελέγχου και προστασίας των φωλιών και των εκκολαφθέντων νεαρών χελώνων. Κάθε χρόνο 6000-8000 νεαρές χελώνες αφήνονται στη θάλασσα.

Πληροφορίες

Για επιπρόσθετες πληροφορίες ή παρατηρήσεις και εισηγήσεις, μπορεί κάποιος να επικοινωνήσει με το Δασικό Σταθμό Δρούσειας τηλ.26332322, ή με το Δασικό Σταθμό Σταυρού Ψώκας τηλ. 26999144, 22942746 και 26352324 ή με τα Κεντρικά Γραφεία του Τμήματος Δασών στη Λευκωσία τηλ. 22805528, 22805533, ή στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις: parhosdiv@fd.moa.gov.cy και nature@fd.moa.gov.cy

ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΝΑ ΠΡΟΣΕΞΟΥΝ ΤΑ ΠΙΟ ΚΑΤΩ!

- Αν δείτε καπνό ή φωτιά μέσα ή κοντά στο δάσος, τηλεφωνήστε αμέσως στο 1407.
- Απαγορεύεται το άναμμα φωτιάς σε οποιοδήποτε σημείο του δάσους, εκτός από τις ψησταριές στους εκδρομικούς χώρους.
- Μη ρίχνετε ακαθαρσίες μέσα στο δάσος.
- Μην παρενοχλείτε τα ζώα και τα πουλιά του δάσους. Αποφεύγετε να κόβετε κλαδιά δέντρων ή θάμνων, μην ξεριζώνετε φυτά και μη χαράσσετε τους φλοιούς των δέντρων.
- Η συλλογή άγριων φυτών από το δάσος για οποιοδήποτε σκοπό απαγορεύεται.
- Αποφεύγετε να προκαλείτε οποιαδήποτε ζημιά στους χώρους αναψυχής και στις κατασκευές που υπάρχουν.
- Μην κάνετε άσκοπους θορύβους, σεβαστείτε την ησυχία των άλλων επισκεπτών.
- Αποφεύγετε το κάπνισμα, όταν περπατάτε στα Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης.

Γ.Τ.Π. 269/2005—5.000

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Εκτύπωση: Zavallis Litho Ltd

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

Ακάμας

μια
Μοναδική
Περιοχή
της
Κύπρου